Česká republika chce zakázat jednorázové lahve s F-plyny. Senátem prošel návrh novely zákon o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu, a o fluorovaných skleníkových plynech

15.2.2023 - | Ministerstvo životního prostředí ČR

Senátoři dnes schválili novelu zákona o ozon poškozujících látkách a F-plynech. Ta reaguje na zkušenosti z praxe s nakládáním a likvidací těchto látek a napravuje některé nedostatky platné právní úpravy. Díky novele dojde k efektivnějšímu nakládání s těmito látkami i k účinnějšímu výkonu státní správy. Navrhuje mimo jiné i zákaz jednorázových lahví s F-plyny pro účinné potírání vnitrounijního černého trhu.

Novela zákona mimo jiné:

Prodlužuje lhůtu pro předání držených regulovaných látek ke zneškodnění V současné době se počet fungujících zařízení - například stacionárních chladicích zařízení, využívajících regulované látky poškozující ozonovou vrstvu (chlor, fluor, brom) i jejich množství, neustále snižuje. Proto je obtížné shromáždit v zákonné lhůtě takové množství regulovaných látek pro předávání ke zneškodnění, aby to bylo ekonomicky přijatelné. Proto novela prodlužuje lhůtu z 9 na 12 měsíců.

Zneškodňování a regeneraci F-plynů dovoluje nově jen s povolením

Nakládání s F-plyny je obecně povoleno, určitá regulace je ale nutná pro jejich vliv na zesilování skleníkového efektu. Novela proto reguluje zneškodňování a regeneraci F-plynů tím, že s ohledem na odbornost dané činnosti a též případná rizika zejména pro životní prostředí rozděluje činnosti s regulovanými látkami a F-plyny na dvě kategorie. Činnosti dělí na ty, které je možné dělat s certifikátem, což je úroveň pro základní údržbu a servis (daná osoba pak může na základě certifikátu s látkami disponovat), a na ty, které jsou povolovány MŽP. Do ní patří kvalifikovanější činnosti, kde dochází k hlubšímu prověřování osob, technického vybavení a používaných technologií. Jde například o chemické čištění nebo likvidaci látek.

Upravuje zákaz nakládání s nádobami s F-plyny na jedno použití

Dnešní systém zákazu jednorázových lahví s F-plyny kolabuje. Nádoby na jednorázové použití mají nižší pořizovací cenu oproti povoleným znovunaplnitelným. V praxi dává prostor černému trhu s F-plyny v jednorázových nádobách. Bývají to i obyčejné PET lahve, navíc neodborně naplněné. V takovém případě hrozí časté a velké úniky F-plynů coby silných skleníkových plynů, které představují riziko pro ochranu klimatu. K uvedení F-plynů na trh v EU, kam se dostávají zejména přes východní vnější hranici Unie, obvykle dochází na území jiného státu, než je ČR. Do EU se dostávají ze třetích zemí, např. z Číny, Ruska, dalších asijských zemí, kde není dostatečná regulace tohoto odvětví a ani kontrola. Pokud nejsou tyto látky uvedeny na trh na území ČR, není možné prodejcům jednorázových lahví uložit sankci podle českého práva. Celý systém tedy stojí na vymáhání zákazu v místě a čase, kdy se jednorázová nádoba objevila v EU poprvé, což je v praxi téměř neproveditelné. Vzhledem k tomu, že tyto lahve mají stanoven zákaz uvádění na trh již více než 10 let, je třeba opustit nefunkční systém a zavést obecný zákaz uvádění jednorázových lahví s F-plyny na trh společně s dalším nakládáním s nimi na území ČR.

Novelou navržený zákaz jakéhokoliv nakládání s jednorázovými lahvemi s F-plyny na území ČR přinese účinný nástroj proti černému trhu. ČR tímto krokem, mířícím nad rámec evropské legislativy, inspirovala i další členské státy, které obdobné opatření také připravují.

Upravuje znění celního prohlášení dovozce F-plynů, aby bylo lépe kontrolovatelné

V současnosti nelze dostatečně efektivně provádět kontroly správnosti údajů uváděných o dovozu F-plynů, protože v celním prohlášení chybí např. jasná informace o množství dovezených F-plynů. Dnes celník z prohlášení vyčte pouze typ a hmotnost látek, které jsou dováženy, ale už se z nich nedozví, jaký je přepočet daných tun látky na tuny ekvivalentu CO2 (resp. kolikrát je v porovnání s tunou CO2 tuna dané látky, pokud by byla vypuštěna do ovzduší, horší). Nově toto bude muset být v celních prohlášeních uvedeno.

Přidává nové sankce

Do znění zákona doplňuje chybějící sankci za nedovolené využívání hasicích přístrojů nebo systémů požární ochrany s obsahem halonů po datech stanovených nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1005/2009. Nově také zařazuje sankci za nevyřazení zmíněných přístrojů či systémů z provozu po tzv. konečném datu, po němž má následovat zajištění jejich znovuzískání a regenerace, recyklace nebo zneškodnění.

Návrh novely zde.

Tiskové oddělení MŽP tel.: 267 122 818 nebo 267 122 534 e-mail: tiskove@mzp.cz

https://www.mzp.cz/cz/news_20230215_CR-chce-zakazat-jednorazove-lahve-s-F-plyny